

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

پتر اسکندروف *
برگردان و پی‌نوشت از: ا. م. شیری
۲۸ جولای ۲۰۱۶

شورش در ترکیه شکست تلاشها برای شکار اردوخان

تلاش برای کودتا در ترکیه هم اوضاع داخلی این کشور و هم سیاست خارجی پیرامون آن را به طرز محسوسی تغییر داد. تا روز امروزی واقعیت امر بر اساس چند عامل مشخص می‌شود.

عامل اول: حوادث نشان دادند، که، صرف‌نظر از تلاشهای چند ساله رئیس جمهور اردوخان، نظامیان ترکیه همچنان برای ایفای نقش پیشرو در حیات سیاسی کشور کوشش می‌کنند و سنت کودتای نظامی در این کشور پایدار است. کودتای نظامی در سالهای ۱۹۶۰ و ۱۹۸۰ تحت شعارهای امریکادوستی به وقوع پیوست. در حوادث ماه جولای ۲۰۱۶ سمتگیری شورشیان به طرف واشینگتن به وضوح مشاهده نمی‌شود، اما بر اساس اطلاعات غیرمستقیم می‌توان گفت که در صورت موفقیت کودتا، جنرالها بعد از رسیدن به قدرت می‌توانستند همکاری با واشینگتن را به زیان مناسبات رو به گرمی روسیه و ترکیه به طور کامل تقویت نمایند. هیچ تصادفی نیست که طبق داده‌های حاکمیت ترکیه، پایگاه نظامی ناتو در "انجیرلیک" یکی از مراکز تدارک شورش بوده و فرمانده پایگاه، جنرال بکر ارکان وان برای اخذ پناهندگی از امریکا سعی کرد، ولی با امتناع روبه رو گردید و از سوی پولیس ترکیه بازداشت شد. وزیر خارجه ترکیه، مولود چاوش‌اغولو نیز شرکت نظامیان پایگاه "انجیرلیک" در کودتای ضد دولتی را مورد تأیید قرار داد.

قابل توجه این است که رسانه‌های جمعی عمده امریکا به شورشیان علاقه مندی نشان دادند. از جمله، نیویورکتایمز نوشت، که "اردوخان پیروز گردید"، اما "سرنوشت ترکیه در پرده ابهام می‌ماند". روزنامه وال ستریت ژورنال، ارکان محافل کارگزار امریکا تأکید کرد، که "نارضایتی چندین ساله سران ارتش از سیاست اسلامی کردن کشور از سوی رئیس جمهور اردوخان، علت شورش در ترکیه بود. به عقیده این روزنامه، حوادث ترکیه از ضعیف شدن نظارت رئیس جمهور بر نظامیان گواهی می‌دهد". با در نظر گرفتن این که بخش عمده ارتش از کودتا حمایت نکرد، این ادعا بسیار مشکوک است.

عامل دوم: ظاهر امر نشان می‌دهد که تلاش برای کودتا ادامه همان روندی است که در سال ۲۰۱۳ از میدان تقسیم ستانبول علیه رئیس جمهور (نخست وزیر سابق)، اردوخان شروع شد. آن وقت مخالفان موفق شدند ۲ و نیم میلیون نفر را در چهارچوب اعتراضات ضددولتی گرد آورند، اما آن نیز برای برکنار کردن اردوخان ناکافی بود. هم آن وقت و هم اکنون، حاکمیت این کشور فتح‌الله گولن، روحانی مقیم امریکا را به سازماندهی اعتراضات ضد دولتی متهم نمود.

چنین ترکیبی از اعتراضات توده‌ئی، حملات اطلاعاتی، تلاش برای جلب بخشی از نظامیان به سوی خود، به مثابه نمونه آشکار روشهای "انقلابات رنگی" شناخته می‌شود. با این حال، به نظر می‌رسد، که دقیقاً پیوند شورشیان با مراکز قدرت در غرب نیز مانع اصلی نظامیان شورشی در جلب حمایت توده‌ئی و عدم موفقیت آنها در توسعه دستاوردهای اولیه خود بود. تشریح ترکیه‌ئی "تی ۲۴"، حادثه را چنین توصیف کرد: "نظامیانی که در شنبه شب برای تصرف قدرت تلاش کردند، برای ساقط کردن اردوخان اقدام کرده بودند، اما، در نهایت موجبات تقویت او را فراهم آوردند. مردم از نظامیان حمایت ننموده و در خانه‌های خود پنهان نشدند. حزب عدالت و توسعه نیز به خیابان آمد. آنها نه در اطراف تانکها، بلکه، در اطراف اردوخان تجمع کردند".

عامل سوم: ترکیه یکی از متحدان کلیدی امریکا در منطقه است، اما با متحدان اروپا رابطه بسیار مشکلی دارد. خود این امر برای انقره فرصت مناسبی برای مانور سیاسی و معامله در طیف گسترده‌ای از مسائل سیاسی، اقتصادی و مالی فراهم می‌آورد. کودتای نافرجام و تحقیقات پیرامون پرونده شورشیان بازداشت شده ابزار مضاعفی برای فشار به واشینگتن و بروکسل به دست اردوخان می‌دهد. همانطور که فاینشال تایمز بدروستی نوشت، "دولت بارک اوباما، رئیس جمهور امریکا از مدتها پیش، از سیاستهای رجب طیب اردوخان ناامید شده است، اما واشینگتن به طور جدی به ترکیه وابسته است".

عامل چهارم: کودتاهای نظامی در سالهای ۱۹۶۰، ۱۹۷۱ و ۱۹۸۰ فقط تغییرات موقتی و محدود در زندگی اجتماعی - سیاسی ترکیه به وجود آوردند. پس از گذشت دو -سه سال، هم نظامیان و هم حاکمیت غیرنظامی جایگزین آنها به سیاستهای اسلاف خود و به سبک مدیریت استبدادی سنتی ترکیه بازگشتند. روزنامه امریکائی تایم می‌نویسد: "در طول سالهای اخیر، هم نظامیان، هم شهروندان و هم حاکمیت همواره برای اثبات پایبندی بیشتر خود (با موفقیت‌های متناوب و به درجات مختلفی از خشونت) به قانون اساسی تلاش کرده‌اند. بدیهی است که این مسئله اکنون نیز حل و فصل نشده است".

عامل پنجم: سازماندهان کودتای نافرجام در ترکیه از روابطی که در امریکا (واقعی یا خیالی بودن آن مهم نیست) استفاده کردند و همچنین، تصمیم اردوخان برای بررسی تأثیر "عامل خارجی" در سازماندهی شورش، فضای خاصی از جهت‌گیری سیاست خارجی انقره را الزامی می‌سازد. اگر چه اظهارات بین علی ایلدیریم، نخست وزیر ترکیه را علیه امریکا دایر بر این که "آن کشوری که به سرکرده یک سازمان تروریستی شرکت کننده در کودتای ضد دولتی پناه می‌دهد (منظور او گولن و تشکیلات وی بود)، دوست ترکیه نیست"، می‌توان شکلی از تبلیغات حساب کرد، اما واضح است که مناسبات ترکیه و امریکا پس از سرکوب تلاشها برای کودتا دچار تغییراتی خواهد شد.

پی‌نوشت مترجم:

ترجمه متن فوق به مفهوم تأیید آن نیست. زیرا، به نظر می‌رسد برای قضاوت در باره کودتای ۱۵ جولای ترکیه که با خشونت های کم‌سابقه، توحش فوق‌العاده و مجازات‌های خودسرانه در ملاعام چه در حین کودتا و چه بعد از شکست آن همراه بود، یکسری عوامل و شواهد دیگر را هم نباید از نظر دور داشت. حداقل مسائل آتی را:

اول - کودتای اخیر ترکیه خلاف اغلب کودتاهای نظامی که معمولاً در نیمه‌های شب به وقوع می‌پیوندد، در ساعت ۲۰ به وقت محلی شروع شد و فقط ۵ ساعت ادامه داشت؛

دوم - نظامیان شورشی مستقر در فرودگاه ستانبول، قبل از فرود هواپیمای حامل اردوخان از آنجا خارج شدند؛

سوم -بعید است که سازمانهای اطلاعاتی و امنیتی امریکا و ناتو که می‌توانند کوچکترین حرکت هر جنبنده‌ای را زیر نظر بگیرند، از وقوع کودتای نظامی در ترکیه به عنوان مهمترین و عمده‌ترین کشور متحد و مجری سیاستهای خود در منطقه کاملاً بی‌خبر بوده باشند؛

دستگیری‌های گسترده، از جمله، بازداشت ۶ هزار نفر از میان پرسنل ارتش، ۹ هزار نفر از ساختار پولیس کشور و همچنین، تصفیه و اخراج از کار ۲۴ هزار نفر معلم و آموزگار، ۱۵۰۰ نفر استاد و رئیس دانشگاه و ۲۷۰۰ نفر قاضی نشان می‌دهد که حزب اسلامی "عدالت و توسعه" (اخوان المسلمین) ترکیه مترصد چنین فرصتی بود تا مخالفان خود را قلع و قمع نماید.

علاوه بر اینها، **دنیز بایکال**، یکی از چهره‌های شاخص جامعه سیاسی ترکیه، رئیس سابق حزب جمهوری خلق (کمالیستها) در اولین اظهار نظر خود پیرامون کودتای نافرجام، آن را به حزب حاکم "عدالت و توسعه" نسبت داد؛
و ...

* کارمند علمی ارشد دانشکده اسلاو شناسی فرهنگستان علوم روسیه، نامزد دکترای علوم تاریخ، مفسر مسائل بین‌الملل
آژانس اطلاع‌رسانی جهانی "روسیه امروز"

<http://www.fondsk.ru/news/2016/07/19/mjatezh-v-turcii-proval-ohoty-na-erdogana-41508.html>

۵ مرداد - اسد ۱۳۹۵